

Čiekurs

1 (18) 2008

Informatīvs izdevums meža īpašniekiem

ziema

Šajā numurā

Iesiet:

Ja vēlaties legalizēt ar kokiem aizaugušu tīrumu

2. lpp.

Kādi nodokļi maksājami?

2. lpp.

Esmu no jauna pārracis vecos grāvjus

3. lpp.

Kokaudzētavā "Skujenieki" turpinās darbi

3. lpp.

Jauna meža stādīšanas tehnika

4. lpp.

Zinātnieki viesojas "Lejas Kleperos"

5. lpp.

Polijā katrs stumbrs marķēts ar speciālu birku

6. lpp.

Kuldīdznieku gūtās atziņas viesojoties "Bajāros"

7. lpp.

KPC Gaišus un priecīgus Ziemassvētkus! Laimīgu 2008. gadu!

Lai Jaunajā gadā piepildās tas, kas vecajā meklēts un neatrasts!

Gada nogale ir brīdis, kad uz mirkli apstājamies, lai atskatītos uz paveikto un, domājot par nākotni, novēlētu viens otram laimi, veselību, mīlestību, satīcību, veiksmi un daudzas citas labas lietas. Vēlējumi, kurus izteikuši pazīstami cilvēki, lai ir kā ceļa maize jums, ieejot jaunajā — Žurkas gadā!

Katram meža īpašniekam Jaunajā gadā novēlu atrast vairāk laika zināšanu papildināšanai par mežu, izprast tajā notiekošās likumsakarības, novērtēt tā sniegtās bagātības. Esiet aktīvi mācību un semināru apmeklētāji, izmantojiet iespēju saņemt meža speciālistu konsultācijas par meža apsaimniekošanu, atbalsta saņemšanas iespējām un nosacījumiem! Kļūstiet arvien prasmīgāki sava meža saimnieki, izmantojot un vairojot tā sniegtās bagātības! Radiet mežu par vietu, kur smelties spēku, enerģiju un sirdsmieru!

Mīlestību, veselību, satīcību un veiksmi Jaunajā gadā!

Rita Benta,
ZM Meža resursu departamenta Meža apsaimniekošanas nodaļas vadītāja

Jums katram apsaimniekošanā ir kāda neliela vai lielāka daļa no Latvijas.

Lai izdodas šajā zemes stūrītī līdzsvarot savas vēlmes un savas iespējas, lai pietiek sirdsgudrības nenodarīt pāri tam, par ko esat atbildīgi!

Jaunā gadā dāvināsim cits citam labus vārdus, lai tie pavisam neizzūd no šīs steigas pilnās pasaules!

Veiksmi un izdošanos!

Jānis Kinna,
Valsts meža dienesta ģenerāldirektors

Mežs tāpat kā jebkurš īpašums vismaz reizi gadā prasa no īpašnieka uzmanību — apsaimniekošanu. Bez tās mežs agrāk vai vēlāk sāk zaudēt savu vērtību, tāpēc novēlu visiem meža īpašniekiem spēt atrast nedaudz laika un nenokavēt lēmumu pieņemšanu par sava īpašuma turpmāko attīstību.

Foto O. Gailītis

Lai Jums visiem izturība un veiksmē Jaunajā, Žurkas gadā!

Žanis Bacāns,
SIA "Latvijas Finieris" Mežs valdes priekšsēdētājs

2007. gadā Pasaules Dabas Fonds ir organizējis dažādus izglītības pasākumus meža īpašniekiem. Pasākumos iegūtās atziņas liecina, ka arvien vairāk Latvijas meža īpašnieku meklē iespējas apsaimniekot savu īpašumu gudrākā un atbildīgākā veidā.

Visiem meža saimniekiem mēs novēlam saimniekot ar skatu nākotnē un paturēt prātā patiesās meža funkcijas, apzinoties, ka daudzas no atbildēm mežs pats pateiks priekšā.

Sveiciens svētkos, un veiksmīgu, radošu darbu nākamajā gadā novēlam arī mūsu sadarbības partneriem — Valsts meža dienestam un Konsultāciju pakalpojumu centram!

Jānis Rozītis,
PDF Meža programmas direktors

Arnis Muižnieks,
Meža īpašnieku biedrības valdes priekšsēdētājs

Lai jūsu mežam gudrs un godīgs saimnieks, kas pa ceļā cirvi vien tad, ja gūst prieku sirdij un pildījumu makam!

Laimīgu Jauno gadu novēlot!

Aija Zviedre,
mežkope

Aizvadītājā gadā Konsultāciju pakalpojuma centra darbinieki jau bija pieejami ikviena rajona meža īpašniekiem. Gandarījums par pastāvīgo klientu loka izveidi gada otrajā pusē. Paldies tiem meža īpašniekiem, kas mums uzticas un novērtē saņemto informāciju, konsultācijas un pakalpojumus, kā arī visiem mūsu sadarbības partneriem.

Aizvien pieaugot koksnes resursu vērtībai un pieprasījumam, nākamajā — 2008. gadā Konsultāciju pakalpojumu centrs meža īpašniekiem piedāvās vairākus jaunus pakalpojumus saistītus ar meža vai cirsmas vērtības noteikšanu, kā arī konsultācijas par veiksmīgu un drošu tā realizēšanu.

Novēlu siltus, gaišus Ziemassvētkus un darbīgu optimismu 2008. gadā!

Raimonds Bērmanis,
VMD Konsultāciju pakalpojuma centra direktors

Aizmirsti nedienas vakarējās
Ietinies puteni, ietinies vējā,
Izej caur sarmoti baltu ciemu
Uz savu ziemu.

(M.Bārbale)

Kā transformēt lauksaimniecībā izmantojamo zemi?

Mūsu valstī vēl arvien „uzņem apgriezīgu” jaunu objektu būvniecība. Ēkas, infrastruktūras objekti, tūrisma un atpūtas infrastruktūras objekti, diķi un beidzot meža jaunaudzes aizņem arvien jaunas bijušās lauksaimniecības zemes. Taču valsts zemes, ūdeņu, mežu un meliorācijas kadastra uzturēšanai (nepārtrauktai stāvokļa dabā un dokumentos saskaņai) nepieciešams darbību kopums, ko valsts ir nostiprinājusi normatīvos aktos.

Ar kadastriem saistītās zemes lietojuma veidu pārmaiņas skar lauksaimniecībā izmantojamo zemi (LIZ) un meža zemi. Ja jūsu plānotā darbība atrodas minētajās zemēs, jāsaņem vai nu Lauku atbalsta dienesta reģionālās Lauksaimniecības pārvaldes, vai Valsts dienesta virsmežniecības sagatavota zemes transformācijas atļauja. Pirmajā gadījumā — ja jūs plānojat īstenot būvniecību vai stādīt mežu, vai „legalizēt” dabiski ar meža kokiem aizaugušu tīrumu, pļavu, ganību vai augļu dārzu, otrajā gadījumā — ja plānojat darboties savā meža zemē.

Kas jādara zemes īpašniekam?

Lai saņemtu LIZ transformācijas atļauju, vispirms jāvērsas savā pagastā un jāsaņem atzinums par plānotās darbības atbilstību teritorijas plānojumam. Tad sakopējiet divos eksemplāros šo atzinumu, savas zemes robežplānu un zemesgrāmatas apliecību vai citu īpašuma piederības dokumentu un dodieties uz reģiona centru — reģionālo Vides pārvaldi un reģionālo Lauksaimniecības pārvaldi — iesniegt minētos dokumentus.

Vides pārvaldē aizpildīsiet iesniegumu tehnisko noteikumu zemes transformācijai saņemšanai, bet Lauksaimniecības pārvaldē — iesniegumu zemes transformācijas atļaujas saņemšanai. Te saņemsi arī rekvizītus valsts nodevas samaksai (Ls 15,00).

Atļaujas saņemšana un derīguma termiņš

Ar šo brīdi divas iestādes strādās jūsu labā. Parasti Vides pārvaldes darbinieki tehniskos noteikumus ar kurjera starpniecību atnes uz Lauksaimniecības pārvaldi, tikmēr Lauksaimniecības pārvaldē ir sagatavoti tehniskie noteikumi meliorācijas sistēmu (ja tādas īpašumā ir) pārkārtošanai, un pēc Vides pārvaldes noteikumu saņemšanas tiek sagatavota transformācijas atļauja.

Jums piezvanīs, kad transformācijas atļauja būs sagatavota, tad ar valsts nodevas samaksas pierādījumu attiecīgā kabinetā tiks izsniegta LIZ transformācijas atļauja. Tā atļauj uzsākt projektēšanas un būvniecības darbus. Atļaujas derīguma termiņš ir divi gadi. To var arī pagarināt vēl uz diviem gadiem. Šai laikā vismaz būvatļauja jāsaņem un pamati jāieliek, lai varētu saņemt reģionālās Lauksaimniecības pārvaldes (atļaujas izsniedzēja) atzinumu par veikto transformāciju. Meža stādījumu ierīkošanas gadījumā jums jāsaņem arī virsmežniecības sagatavots atzinums par meža zemes statusa atbilstību transformētajā zemes gabalā.

Lai pabeigtu zemes transformācijas procedūru, jādodas uz Valsts zemes dienestu zemes robežplāna aktualizēšanai (tas ir, reāli veiktās zemes lietojuma veida pārmaiņas reģistrēšanai nekustamā īpašuma kadastrā). Jauna robežplāna saņemšana un iesniegšana savā Lauksaimniecības pārvaldē un Zemesgrāmatu nodaļā arī noslēdz LIZ transformācijas procesu.

Lai jums veicas teritorijas labiekārtošanā, jaunā būvniecībā, diķu rakšanā un jauna meža stādīšanā arī lauksaimniecībā izmantojamā zemē, lai viss notiek saskaņā ar sava pagasta teritorijas plānojumu!

Jāzeps Ošs,
Zemgales RLP Zemes un ūdens
resursu daļas speciālists

Gaidāmais atbalsts meža īpašniekiem

Lauku attīstības plāns 2007.-2013.gadam paredz Eiropas Sa- vienības finansējumu arī privāta meža īpašniekiem aktivitātēm, kas saistītas ar savu mežu apsaimniekošanu un atjaunošanu, piemēram, jaunaudžu kopšana, mazvērtīgo mežaudžu nomaiņa, neproduktīvo mežaudžu aizstāšanu ar mērķtiecīgi izveidotām produktīvām audzēm, kā arī pasākumiem, kas saistīti ar vides daudzveidības saglabāšanu. Kā ieguldījumu īpašumu sākārtošanā var minēt pasākumu meža zemju meliorācijas sistēmu rekonstrukcijai un renovācijai.

Pagaidām gan iepriekšminētais plāns vēl ir saskaņošanas stadijā Eiropas Savienības institūcijās, bet ar tā pedējo — projekta variantu var iepazīties

Zemkopības ministrijas mājas lapā www.zm.gov.lv sadaļā „Valsts un ES atbalsts”. Lai visi interesenti varētu pretendēt uz ES finansējumu, Zemkopības ministrijai ir jāizstrādā Ministru kabineta noteikumi katram pasākumam, kuros sīkāk tiek atrunāti visi atbalsta saņemšanas nosacījumi un tikai pēc tam tiks izsludināta pieteikumu pieņemšana Lauku atbalsta dienestā. Bez tam sniegt konsultācijas un uz neskaidrajiem jautājumiem var atbildēt arī mūsu — Konsultāciju pakalpojumu centra darbinieki visos rajonos.

Aiga Smitāne,
KPC direktora vietniece

Valsts ieņēmumu dienests komentē

Gads tuvojas noslēgumam, un meža īpašniekiem būs jāatskaitās par veiktajām saimnieciskajām darbībām savā meža īpašumā. Par svarīgākajiem grozījumiem normatīvajos aktos stāsta **Sarmīte Kirhnere**, VID Rīgas reģionālās iestādes Ogres nodaļas nodokļu maksātāju konsultāciju daļas priekšiece.

Koku un apaļo kokmateriālu uzskaitē

2007. gada 6. novembrī pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 744 „Noteikumi par koku un apaļo kokmateriālu uzskaiti”, līdz ar to spēku zaudē MK 2005. gada 6. septembra noteikumi Nr. 684

organizācijām, kuras darbojas koku un apaļo kokmateriālu uzmērīšanas jomā”.

Minētie noteikumi stājas spēkā ar 2007. gada 10. novembri un nosaka:

Ja tiek veikti darījumi ar kokiem, ir jāveic uzskaitē

„Noteikumi par koku un apaļo kokmateriālu uzskaites kārtību, apaļo kokmateriālu uzmērīšanas prasībām un akreditācijas prasībām

• koku un apaļo kokmateriālu uzskaites kārtību;

• dokumentus, kas apliecina koku un apaļo kokmateriālu

Par fiziskās personas ienākumu

Saskaņā ar likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” (redakcijā, kas bija piemērojama līdz 2007. gada 11. jūnijam) 9. panta 1. daļas 19. punkta b) apakšpunkta fiziskās personas gada apliekamajā ienākumā netika ietverti un ar iedzīvotāju ienākuma nodokli netika aplikti ienākumi no sava īpašuma pārdošanas, izņemot ienākumu no fiziskās personas īpašumā esoša augoša meža pārdošanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu pārdošanas, ja mežs ir bijis personas īpašumā mazāk par 12 mēnešiem.

Saskaņā ar 2007. gada 17. maija likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” grozījumiem, kas stājas spēkā ar 2007. gada 12. jūniju, ir noteikts, ka ar nodokli netiek aplikti ienākumi no sava īpašuma atsavināšanas, izņemot ienākumu no fiziskās personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas, ja mežs ir bijis šīs personas īpašumā mazāk par 36 mēnešiem.

Civillikuma 994. pants nosaka, ka par nekustamā īpašuma īpašnieku atzīstams tikai tas, kas par tādu ierakstīts zemesgrāmatās. Tādejādi par meža iegādes dienu uzskatāma diena, kad nekustamais īpašums, proti, mežs, reģistrēts zemesgrāmatā. Šis nosacījums piemērojams visos gadījumos, kad mežs iegūts īpašumā.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir nodoklis, ar ko apliek fiziskās personas gūtos ienākumus. Fiziskai personai, kas neveic saimniecisko darbību, ienākumu gūšanas diena no augoša meža vai kokmateriālu

atsavināšanas ir diena, kad saņemta samaksa par attiecīgo darījumu.

Gadījumā, ja līgums par augoša meža atsavināšanu izciršanai ir noslēgts līdz grozījumu veikšanai, bet samaksa veikta pēc 2007. gada 12. jūnija un mežs personas īpašumā ir bijis vairāk par 12 mēnešiem, bet mazāk par 36 mēnešiem, ir piemērojama likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” norma, kas bija spēkā atsavināšanas līguma noslēgšanas brīdī un kas paredzēja, ka fiziskās personas gada apliekamajā ienākumā netiek ietverti un ar nodokli netiek aplikti ienākumi no sava īpašuma pārdošanas, izņemot ienākumu no fiziskās personas īpašumā esoša augoša meža pārdošanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu pārdošanas, ja mežs ir bijis šīs personas īpašumā mazāk par 12 mēnešiem.

Piemēram

Fiziskā persona ir mantojusi īpašumā nekustamo īpašumu 2005. gada jūnijā, bet zemesgrāmatā tas ierakstīts 2005. gada novembrī. 2007. gada 20. aprīlī šī persona pārdod cirsma par 10 000 latu un samaksu saņem 2007. gada 2. jūlijā. Šajā gadījumā pirkuma līgums tika noslēgts tad, kad spēkā bija iepriekšējā likuma norma, un darījums nav apliekams ar nodokli. Šajā gadījumā, noslēdzot pirkuma līgumu, fiziskai personai bija jāapliecina, ka īpašums ir bijis ilgāk par 12 mēnešiem, piedodot izziņu par personīgās mantas pārdošanu vai arī citu dokumentu, kas apliecina šo faktu.

Turpretī, ja pirkuma līgums noslēgts 2007. gada 12. jūlijā, tad ir

personisko patēriņu, kā arī minēto dokumentu reģistrācijas un glabāšanas kārtību;

• apaļo kokmateriālu uzmērīšanai obligāti piemērojamo Latvijas nacionālo standartu;

• akreditācijas prasības komersantiem, kuri darbojas koku un apaļo kokmateriālu uzmērīšanas jomā, un minimālo summu, par kādu šie komersanti var slēgt civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumu.

Ja tiek veikti darījumi ar kokiem, ir jāveic uzskaitē, lai varētu noteikt koku un apaļo kokmateriālu izcelsmi un apjomu, kā arī izsekot darījumu norisei. Uzskaites reģistri jākārtoti gan pagaidu, gan pastāvīgajās uzglabāšanas vietās.

Sīkāka informācija un veidlapu paraugi koku un apaļo kokmateriālu uzskaitē pagaidu uzglabāšanas vietā un apaļo kokmateriālu uzskaitē pastāvīgajā uzglabāšanas vietā atrodami tīmekļa vietnes www.kpc.gov.lv sadaļā „Informatīvie materiāli”.

spēkā jaunās likuma normas, un no gūtā ienākuma ir jāmaksā iedzīvotāju ienākuma nodoklis.

Nodokli ietur uzņēmums, kas veic šīs izmaksas un ir tiesīgs piemērot MK 2006. gada 26. septembra noteikumu Nr. 793 „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” normu piemērošanas kārtību” 101. punktu, kurš nosaka, ka fiziskā persona, kas taksācijas gadā pārdevusi augošu mežu un kokmateriālus no tai piederoša meža vai kas ieguvusi ciršanas tiesības citai personai piederošā mežā, saimnieciskās darbības izdevumos ietver ar augoša meža un kokmateriālu pārdošanu saistītās izmaksas šādā apmērā:

• 25% apmērā no augoša meža pārdošanas ieņēmumiem;

• 50% apmērā no kokmateriālu pārdošanas ieņēmumiem.

Ja mežs ir bijis īpašumā ilgāk nekā 36 mēnešus, tad nodoklis nav jāmaksā, bet šī fiziskā persona par apliecinājumu personai, kam pārdod personisko lietu (savu īpašumu), iesniedz izziņu, kurā apliecina, ka šīs lietas pārdošana nav saistīta ar saimniecisko darbību (2. pielikums, Izziņa — personīgā īpašuma (mantas) pārdošanas apliecinājums).

Ja pārdodot kokmateriālus vai cirsma, nodoklis nav jāmaksā, tad šai personai ir pienākums iesniegt gada ienākumu deklarāciju līdz pēctaksācijas gada 1. aprīlim, ja gūtais neapliekamais ienākums pārsniedz četrcāršotu taksācijas gadam noteikto neapliekamo minimumu. 2007. gadam noteiktais četrcāršotais neapliekamais minimums ir 2400 latu.

Padomi ziemas darbiem

Dabā iestājies miers, arī rudens lauku darbi apdarīti. Meža saimniekiem laiks plānot ziemas darbus savā mežā. Meža īpašnieka rīcībā ir meža inventarizācijas lieta un meža apsaimniekošanas projekts, kurā iekļauta vērtīga informācija. Kas šo grāmatu nemāk lasīt, tam jāvēršas tuvākajā mežniecībā vai rajona Konsultāciju pakalpojumu centra nodaļā pēc padoma. Meža inventarizācija ir derīga 10 gadus, tāpēc daudziem meža īpašniekiem ir pienācis laiks veikt atkārtotu meža inventarizāciju.

Ja plānojat cirst mežu

Ja pienācis laiks zāgēt kādu meža nogabalu (mežs sasniedzis ciršanas vecumu vai caurmēru), un ir vēlēšanās to darīt, jāizvērtē, vai cirsma cērtama vasarā vai ziemā. Cirsma uz slapjām minerālaugsņēm vai kūdras augsņēm būs jādomā par izvešanas ceļu iesaldēšanu, lai nebojātu augsnes virskārtu.

Pirms plānojat sākt meža ciršanu, jāapsēko īpašuma robežas, jāatjauno aizaugušās robežlīnijas, lai sekmīgāk veiktos cirsmas iestīgošana un lai nebūtu strīdu ar kaimiņiem.

Kamēr nav sasnigusi bieža sniega kārtā, jāveic cirsmas iestīgošana. Ja meža īpašnieks to nevar paveikt saviem spēkiem, jāmeklē palīgi. VMD Konsultāciju pakalpojumu centra rajona nodaļās strādā pieredzējuši un zinīgi mežsaimniecības speciālisti, kas gan veic cirsmu iestīgošanu, gan uzzīmē skici, gan atzīmē ekoloģiskos kokus, gan veic cirsmas dastošanu un novērtēšanu.

Kad veikti cirsmas iestīgošanas darbi, jāvēršas mežniecībā ar pieteikumu un jāsaņem ciršanas apliecinājums. Pirms apliecinājuma izsniegšanas mežsargs veiks iestīgotās platības pārbaudi. Tikai tad, kad saņemts ciršanas apliecinājums, var sākties cirsmas izstrāde.

Jāapsēko īpašumi

Apsekojot savu meža īpašumu, uzmanība jāpievērš arī vēja gāztiem, laužtiem un izšūpotiem kokiem. Iespējams, ka tajos

iemetinājušies koku kaitēkļi. Tad būs jāveic invadēto koku ciršana, jo ziema ir vislabākais laiks mizgraužu bojāto koku ciršanai un izvešanai no meža. Nedrīkst aizmirst arī par ciršanas atlieku sadedzināšanu, tā jāveic reizē ar koku ciršanu, bet ne vēlāk kā līdz attiecīgā gada 1. maijam. Sausos un vēja gāztos kokus var nocirst

Turpinājums 4. lpp

Savā mežā saimniekoju droši un pārlicinoši

Izrādās, ka Valmieras pusē ir daudz meža īpašnieku, kuri ar savu radošo izdomu un praktisko rīcību ir vairākus soļus priekšā citiem. Par vienu no viņiem šoreiz gribu pastāstīt.

Tālavs Megnis strādā par ceļu inženieri VAS „Latvijas valsts ceļi”, ir sabiedriski ļoti aktīvs. Būdam Kocēnu pagasta deputāts, piedalās detālplānoju-izstrādē, vada šī pagasta mednieku biedrību, un 10 gadu, sākot ar 1996. gadu Valmierā, organizējis ļoti populāro, starptautiski vērienīgo motokrosu „Gaujas kauss”. Jau gada sākumā viņš apmeklēja mūsu KPC nodaļu un izteica priekšlikumu, lai mēs uzņemtos apsaimniekot viņa Kocēnu un Zilākalna pagastu „Graviņu”, „Mārsilu” un „Ziļu” saimniecību mežu vairāk kā 100 ha platībā Jumaras mežniecības apkalpes zonā.

Rūgtā pieredze

Sekojošā lidzi jaunākajām atziņām un piedāvātajām iespējām, saimnieks viens no pirmajiem rajonā nolēma izmantot „Sapard” līdzekļus 15,6 ha lauksaimniecības zemju apmežošanai ar bērzu platībā, kurā kādreizējā Zilākalna kūdras fabrika ņēma kūdras. Platības palika slapjas un aizaugušas. T. Megnis stāsta: „Tajā laikā, 2003. gadā, kad tika sākti šī projekta izstrādāšana un pēc tam realizēšana, man vēl

nebija nekādas pieredzes. Tagad varu secināt, ka pieaugošo cenu dēļ samaksa par šo darbu nav adekvāta. Piemēram, viens tūkstotis bērzu stādīņu toreiz maksāja 56 latus. Bet, kad vajadzēja papildināt un

Tālavs Megnis: „Esmu no jauna pārracis vecos, agrākos laikos ar rokām raktos grāvjus vairāk nekā viena kilometra garumā.”

vietām stādīt pat pilnīgi no jauna, cena ar katru gadu paaugstinājās un šobrīd jau ir dubultojusies. Ar šiem 15,6 ha nemitīgi cīnos — „Būt vai nebūt mežam”. Atsevišķos nogabalos pat puse iznīka. Lielā mitruma dēļ bērziņi 1,5 ha platībā iesala 20—30 cm dziļā ūdenī. Pēc

tam tie nolūza. Vislielāko kaitējumu jaunaudzītei tomēr nodara grauzēji. Katru reizi, apmeklējot šo nākotnes mežu, ņemu līdzīgu zooveikalos nopērkamo indi „Storm”, ko cenšos iebartot grauzējiem. Esmu izvietojis

arī tā saucamos vanagu kokus, kas ir 2—2,5 m augsti ar šķērskokiem, kur peļu mīļotājiem uzsēsties.”

Uz manu jautājumu, vai tad tas nesanāk par dārgu, Tālavs atbildēja, ka daudz dārgāk ir nepārtraukti atkal un atkal pirkt stādus, lai papildinātu. Vienīgā priekšrocība

esot tā, ka izaugs mežs un ka tā piecu gadu atskaitīšanās par projekta izpildi disciplinē darītāju.

Paaugstina audzes ražību

Tālavs Megnis stāsta: „Lai paaugstinātu mežaudzes ražību, esmu no jauna pārracis vecos, agrākos laikos ar rokām raktos grāvjus vairāk nekā viena kilometra garumā. Šo nepieciešamību novērtēja un materiāli atbalstīja kaimiņš, meža īpašnieks Atis Puriņš. Maģistrālais grāvis šobrīd novada ūdeni no aptuveni 1000 ha liela sateces baseina. Materiālie ieguldījumi ir atmaksājušies, jo 80% meža teritorijas, ko agrāk pārlicēģā mitruma dēļ nevarēja izstrādāt, šobrīd jau ir izstrādāts. Koksnes pieaugums pat acimredzami palielinās.

Austra Strumpe,
KPC Valmieras nodaļas
mežsaimniecības konsultante

Kas notiek kokaudzētavā ziemā?

Kokaudzētava „Skujenieki” Iecavā (īpašnieks Aigars Veģis) nav liela, bet visapkārt redzama kārtība, jūtams zinīgu cilvēku prasmīgo roku ieguldītais darbs.

A. K. Manas izjautāšanas mērķis — atgādināt mežu īpašniekiem, ka ziema, lai cik tā gara, pāiet. Ne velti latviešiem ir paruna par ratu un ragavu gatavošanas vēlamo laiku. Ārā ir –3 grādi, bet tu un

Foto O. Eberliņš Sarmīte Avota: „Daju jauno kociņu uzglabā ziemas pierakumā uz lauka.”

Intervijas diena ir novembra viduci. Saule pa retam iespīdas aiz mākoņiem un ļauj uzmirzēt sniega pārslām, kas plānā kārtā sedz zemi, tainās rindās augošo tūju, kadiķu, egļu zarus un piekērušās arī dažādu koku un krūmu sugu vēl nenobirušajām lapām.

Mana gide **Sarmīte Avota** (S. A.) saka, ka stādaudzētavas attīstībā un labo darba tradīciju iedibināšanā liels nopelns ir iepriekšējai vadītājai Ritai Daščiorai, kas iesāka dekoratīvo augu stādu audzēšanu „Skujeniekos”.

vēl vairākas darbinieces jau pēc astoņiem no rīta esat audzētavā. Kas darāms šobrīd?

S. A. Rudens un ziemas darbu periods sākas septembra otrajā pusē, kad kociņiem iestājas „miera” periods. Kailsakņu stādīņi, kas līdz šim auguši uz lauka (klintenes, ligustri, vilkābeles, kļavas, liepas u. c.), tiek izrakti, ievietoti podos un nogādāti uz ataudzēšanas laukumu. Daļu jauno kociņu pēc izrakšanas un sakņu sistēmas apgriešanas, uzglabā ziemas pierakumā uz lauka. Šādi pārziemojuši koku

stādīņi nākamgad ar divkārtu augšanas enerģiju attīstīsies to jauno saimnieku dekoratīvajos stādījumos. Vēlāk rudenī ar egļu zariem tiek segti un iezīmoti pret salu neizturīgākie augi (rožu stādi, parūkkoki u. c.). Kamēr nav izveidojusies īsta sniega sega, ievāc spraudņus un novieto pagrabā pārziemošanai. Laikietilpīga ir stādaudzētavas rudens inventarizācija, tajā veic stādīņu uzskaiti pa koku un krūmu sugām.

A. K. Kā „jāpalīdz” meža izcirtumos stādāmajiem sējeņiem un stādiem?

S. A. Vienīgi bērzu ietvarstādi jāpārceļ no vasaras paliktņiem pārziemošanai uz zemes.

A. K. Ko jūs audzējat mežam?

S. A. Lielais vairākums ir egļu stādīņi. Vēl nākamavasār būs iegādājami bērzu ietvarstādi. Ļoti žēl, bet būs jāiznīcina nenopirktie gan uz lauka augošie priežu sējeņi, gan ietvarstādi, jo tie būs pārsnieguši stādīšanai paredzēto vecumu — divus gadus. Laikam tas, ka priedes pēc iestādīšanas rūpīgāk kopjamas un arī vairāk cieš no meža zvēru bojājumiem, īpašniekiem liek izvēlēties citus atjaunošanas veidus. Iespējams, ka priedes turpmāk vairs nepiedāvāsim.

A. K. Kas jādara meža īpašniekam, ja viņš vēlas iegādāties pie jums stādus, un kādā izskatā viņš tos saņems?

S. A. Ja pircējs ir pieteicies laikus, un to lūdzis, viņš, piemēram,

egļu stādus saņem apstrādātus ar ķīmikālijām pret meža kaitēkļiem un iepakotus transportēšanai paredzētos maisos. Jātceras, ka, pērkot stādāmo materiālu, jāsaņem etiķete, kurā redzama stādu izcelsme, iegādātais skaits un citas ziņas, kas paredzētas „Noteikumu par meža reproduktīvo materiālu” (MK 648 not. 19. 11. 2003) 22.3 un 38. punktā. Ja paredzēta t. s. Eiropas naudas piesaiste, nepazaudējiet maksājuma dokumentu, kā arī pieprasiet pavadzīmi, kurā norādīts, ka iegādātais stādu daudzums domāts tieši jūsu saimniecībai.

A. K. Vai ir kādi mēneši gadā, kad pie jums ir klusums?

S. A. Decembra otra puse, janvāris. Februārī ar zariem, agrotiklu, sargājot pret apdeģšanu saules staros, tiek segtas dekoratīvo egļu formas, bukši, ives. Siltumnīcā uz apsildāmās grīdas ar sprau-derņiem tiek pavairotas visdažādāko koku sugas, protams, jo elitārāka šķirne, jo ieaug grūtāk. Jau februāra beigās sākas augu potēšana, galvenokārt, lai iegūtu augu nokarenās formas. Tuvojoties pavasarim, siltumnīcās nesam sniegu, ar kuru tiek „laistīti” augi. Tad jau klāt ir arī aprīlis, kad parasti laika apstākļi ļauj sākt domāt par stādīšanu mežā un dārzā, un arī mums sākas pavasara vasaras sezona ar gluži citiem darbiem.

Agris Kauliņš (A. K.),
KPC Rīgas nodaļas vadītājs

Turpinājums no 3. lpp

Padomi ziemas darbiem

malkai. Ja tiek cirsts ne vairāk kā 10 kubikmetru gadā, ciršanas apliecinājums šādu koku ciršanai nav nepieciešams.

Meža apsaimniekošanas projektā ir informācija arī par atjaunojamām meža platībām. Tāpēc jāparēķina, vai nākamgad nebūs pienācis laiks kādai obligāti atjaunojamai platībai. Ja īpašnieks izcirtumu nodomājis atjaunot mākslīgi, laikus jāpasūta ar kokaudzētāviem un jāpasūta stādi, labāk noslēdzot līgumu par stādu iegādi. Ja izcirtums atjaunojas dabīgi, jāieplāno jaunaudzes kopšanas darbi vasaras beigās. Ieteicams apsekot visas jaunaudzes un pārliecināties, ka tās neposta meža dzīvnieki. Tad jāgriežas pie medniekiem, ar kuriem noslēgts līgums par medību platību apsaimniekošanu.

Līdz nākamā gada 1. februārim mežniecībā jāiesniedz pārskats par visiem iepriekšējā gadā veiktajiem mežsaimnieciskajiem darbiem.

Lai veiksmīgs jaunais gads un lai veicas meža darbos!

Ingrīda Berga,

KPC Aizkraukles nodaļas vadītāja

Čiekuram jauni pielikumi

Elektroniskais pielikums e-Čiekurs

Lai Čiekura lasītāji pēc iespējas ātrāk saņemtu aktuālo informāciju par ES atbalsta saņemšanas iespējām, normatīvo aktu grozījumiem, meža apsaimniekošanas jautājumiem un svarīgākajiem notikumiem, Čiekura izdevēji — Valsts meža dienesta (VMD) Konsultāciju pakalpojumu centrs (KPC) — Meža attīstības fonda atbalstītā projektā „Informatīvais izdevums Čiekurs — informācijas avots meža īpašniekiem un citiem interesentiem” uzsācis un turpinās izdot e-Čiekuru elektroniskā formā.

Ja arī jūs vēlaties e-Čiekuru saņemt regulāri, sūtiet savu elektroniskā pasta adresi Čiekura redakcijai ciekurs@kpc.vmd.gov.lv vai uz KPC rajona nodaļām (skatīt www.kpc.gov.lv).

Čiekura angļu valodas izdevums

Pieaugot ārzemju meža īpašnieku skaitam un interesei par Latvijas mežiem un to apsaimniekošanas īpatnībām, radās nepieciešamība izdot Čiekura pielikumu angļu valodā. Izveidots tā pirmais izdevums četru A4 formāta lappušu apjomā. Sākotnēji izdevumu bija plānots izdot tikai elektroniski, bet, ņemot vērā pieprasījumu, neliels daudzums tiks izplatīts arī drukātā formā.

Sarmīte Grundšteine,
Čiekura redaktore

Mežā cilvēku aizstāj tehnika

Jauna tehnika meža stādīšanai

Meža stādīšanas mehanizācija un darba ražīguma paaugstināšana, kombinējot dažādas meža atjaunošanas darbu operācijas ir viens no risinājumiem, kas darbaspēka deficīta apstākļos ļautu saglabāt mākslīgo meža atjaunošanu vismaz esošajā līmenī.

Skandināvijas valstīs darbaspēka problēma meža atjaunošanā ir aktuāla jau vairākus gadus. Zviedrijas kompānija „Bracke” konstruējusi pašlaik produktīvāko ietvarstādu stādīšanas iekārtu „Bracke P11.a”, kas sevi veiksmīgi attaisnojuši praksē. Piemēram, Somijā pašlaik privāto

tas piemērotība izmantošanai mūsu apstākļos, jo Latvijā ir lielāka stādījumu biežība, mazāk akmeņainas augsnes un atšķirīgi klimatiskie apstākļi. Trīs lielāko mežu īpašnieku platībās šoruden ierīkoja pirmos izmēģinājuma stādījumus. Sadarbībā ar SIA „INTRAC Latvija” 16. oktobrī

Foto BrackeForest

mežu īpašniekiem pakalpojumus sniedz jau 24 šādas iekārtas. MAF finansētā projektā „Meh-

nizētas ietvarstādu stādīšanas tehnoloģiju produktivitātes un kvalitātes pētījumi atjaunojamās meža platībās” tika pētīta iekār-

notika seminārs — tehnikas demonstrācija.

Iekārtas raksturojums

Vienanobūtiskākajām iekārtas „Bracke P11.a” priekšrocībām ir diskretās darbības mehānisms, kas ļauj vienlaikus veikt augsnes sagatavošanu un stādīšanu dažādos darba apstākļos — uz nogāzēm, neatcelmotās cirmās, izveidojot katram stādam optimālu stādvieta. Iekārta paredzēta tikai ietvarstādu stādīšanai, tā montējama uz

hārvesteru vai vismaz 11 t smaga ekskavatora strēles. Atkarībā no substrāta diametra, iekārtu aprīko ar kasetēm, kurām stādu ievietošanas cilindru diametrs ir 50, 60 vai 70 mm. Praksē visbiežāk izmanto kasetes ar 60 mm cilindriem, un tad vienā uzpildes reizē satilpst 72 stādi. Iekārta veido mikropaugstinājumu jeb pacilu, uz kuras stāda kociņu, to piespiežot ar īpašu piespiedējkēpu. Turklāt operators stādīšanas brīdī var nodrošināt arī stādu apstrādi ar insekticīdiem un papildmēslošanu, piemontējot iekārtai ķimikāliju izsmidzinātāju.

Tehniskie rādītāji un priekšrocības

Latvijas apstākļos vienā darba stundā, ieskaitot dažādus ar stādīšanu tieši nesaistītus darbus, var iestādīt 195—197 stādus, savukārt ja veic tikai stādīšanas operācijas — 207—210 stādu stundā. Strādājot vienā maiņā, viena hektāra apmežošanas izmaksas, stādot apmēram 2000 stādu/ha, orientējoši ir 650—700 latu. Ierīkojot plantāciju mežu, kur atļauts stādīt mazāk blīvi, izmaksas viena hektāra apstādīšanai dažādām koku sugām ir par 37%—62% zemākas, nekā stādot mežā. Ja darbu veic divās maiņās, tiek efektīvāk izmantota tehnika, līdz ar to stādīšanas izmaksas var samazināties vēl par 15%.

Stādīšanas dziļumu iespējams izvēlēties tā, lai ¼ no substrāta atrastos dubultā trūda slānī, bet substrāta apakšējā daļa iesniegtos

minerālaugsne, tādējādi mazinot izkalšanas risku sausās vasarās. Izvēloties stādvietau pacilas centrā, apvērsta un sablīvētā minerālaugsne bez veģetācijas atrodas vismaz 30 cm rādiusā ap stādu, kas nodrošinā kociņa labāku ieaugšanos, aizkavē lakstaugu sazēšanu un samazina kukaiņu bojājumus.

No ainaviskā viedokļa ar „Bracke P11.a” vai līdzīgām diskretās darbības iekārtām stādītas mežaudzes izskatās pievilcīgākas nekā regulārās rindās ierīkoti stādījumi. Arī augsne tiek mehāniski traumēta tikai stādvieta, bet ap stādvieta esošā veģetācija netiek traucēta, līdz ar to ir mazāka ietekme uz bioloģisko daudzveidību.

Būtu nepieciešami plašāki pētījumi par mehanizētās ietvarstādu stādīšanas iekārtu izmantošanas mežsaimniecisko efektu. Stādīšana uz kompakts pacilas ir efektīva rudens stādījumos, bet, lai spriestu par šādu iekārtu izmantošanas efektivitāti pavasara un vasaras stādījumos, jāveic stādīšanas izmēģinājumi dažādos augšanas apstākļos visā veģetācijas sezonas laikā. Tas ļautu novērtēt to kociņu slimību, sausuma un sala izturību, kas stādīti uz kompaktizētas pacilas. Nepieciešams veikt arī kukaiņu bojājumu uzraudzību.

Dagnija Lazdiņa,
LVMI „Silava” asistente

Kā labāk kopt — ar motorzāģi vai hārvesteru?

„Metsallitto Latvia” SIA sadarbībā ar LVMI „Silava” Grobiņas mežniecībā rīkoja semināru par krājas kopšanas ciršu veikšanu ar hārvesteru.

Pētījumus par mašīnizētu meža kopšanas ciršu izpildi Latvijas mežzinātnieki uzsāka jau 1962. gadā. Tika ierīkoti dažādi ilglaicīgu pētījumu objekti un parauglaukumi, taču dziļāka mežaudžu izpēte pēc mehanizētas kopšanas un rezultātu salīdzināšana netika veikta. 2003. gadā pēc „Metsallitto Latvia” SIA pasūtījuma LVMI „Silava” uzsāka hārvesteru izmantošanas tehnoloģiju mežsaimniecisko un tehniski ekonomisko vērtējumu dažādas intensitātes, vecuma un sugu sastāva krājas kopšanas cirtēs. Uzņēmums kopšana cirtes ar hārvesteru sāka veikt 2005. gadā.

Semināra dalībnieki varēja salīdzināt priekšrocības un trūkumus starp mehanizētu kopšanas ciršu izpildi un darbu veikšanu ar benzīna motorzāģi. Tā kā meža nozarē arī ir jūtams darba roku trūkums, protams, arī „zāģeris” apzinās savu cenu. Tāpat ir skaidrs — ja nākotnē gribam izaudzēt kvalitatīvu koksni, vismaz guļbūvēm,

tad bez kopšanas cirtes neiztikt. Kādēļ tieši guļbūvēm? Jo modernās koksnes limēšanas u. tml. tehnoloģijas ļauj izmantot tievāku dimensiju koksni.

Bija iespēja salīdzināt dažādas intensitātes kopšanas ciršu, dažādu treilēšanas ceļu attāluma ietekmi uz koku augšanas gaitu, kā arī citu mežsaimnieciski nozīmīgu principu izmantošanu kopšanas ciršu izpildē. Viena no nepieciešamībām semināra rīkošanai bija izskanējušie iebildumi pret krājas kopšanas ciršu veikšanu ar hārvesteru. Viens no īpašnieka viedokļiem — pārāk daudz smagas tehnikas mežā. Ir daļa taisnības, bet faktiski hārvesteri tikai pārvietojas pa cirsma. Lielāko slodzi uz augsni rada izvedējtraktors, kurš, vairākas reizes braucot pa vienām un tām pašām pēdām, deformē augsnes virskārtu un sablīvē augsni. Tāpēc nākotnē varam vairāk uzmanības pievērst mazākas pašmasas izvedējtehnikai.

Hārvesteru darba procesā neveidojas tik akurāts sortimentu krautņējums. Jo lielākas ir koku dimensijas, jo profesionālākam jābūt hārvesteru operatoram. Tas saistīts ar nepieciešamību nozāģēto koku

pievadīt tuvāk treilēšanas ceļam. No veiktajiem pētījumiem izriet, ka treilēšanas ceļu tīkls ir jāizveido, veicot

jau sastāva kopšanas cirtes. Tādējādi tiek nodrošināts optimāls gaismas daudzums starp treilēšanas ceļiem augošiem kokiem. Apstiprinājās pieņēmums, ka treilēšanas ceļa malās augošiem kokiem ir lielāki krājas pieaugumi. Turklāt attālums starp

treilēšanas ceļiem var būt arī mazāks, t. i., tāds, kas nodrošina optimālu hārvesteru strēles sniedzamību. Uz

300 m treilēšanas ceļa garuma tika konstatēti tikai pieci hārvesteru bojāti koki.

Uldis Šēnbergs,
KPC Liepājas nodaļas vadītājs

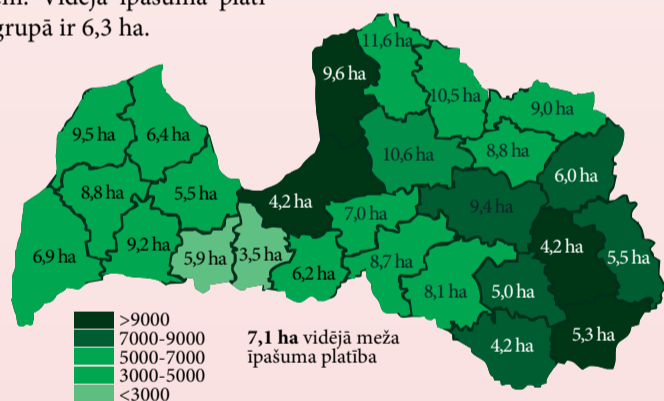

Vai meža īpašnieki kļūst jaunāki?

Meža attīstības fonda finansētā pētījuma "Privātā meža sektora attīstību ietekmējošo faktoru analīze" pirmā gada rezultāti rāda, ka meža īpašnieki, salīdzinot ar 2004. gadu, ir kļuvuši par 4 gadiem jaunāki. Kā tas iespējams? Aptuveni 20% no meža īpašnieku skaita 2004. gadā ir mainījuši savu statusu un kļuvuši "neīpašnieki", to vietā stājušies gados jaunāki īpašnieki. Vidējais meža īpašnieku vecums ir 54 gadi. Meža īpašnieku vidū nedaudz vairāk pārstāvēti ir vīrieši — 55%. Aptuveni 70% meža īpašnieku dzīvo rajonā, kurā atrodas meža īpašums.

Pētījumā izmantoti Valsts meža dienesta dati, kas pamatojas uz Valsts Zemes dienesta informāciju. Trīs gadu laikā nedaudz ir samazinājies meža īpašnieku skaits, septembrī reģistrēti 145 505 meža īpašnieki, kuru apsaimniekošanā ir 167 869 meža īpašumi. Vidējā meža īpašuma platība ir 7,1 ha. Vairāk kā 30% meža īpašumu ir mazāki par 2 ha, tomēr to īpatsvars kopējā meža platībā ir tikai 4%. Tā kā daudziem īpašniekiem ir vairāki īpašumi, daudz labāk situāciju raksturo īpašnieku iedalījums četrās īpašnieku grupās.

Vislielākā meža īpašnieku grupa gan pēc skaita, gan pēc platības ir īpašnieki, kuriem ir tikai viens īpašums un tam nav citu kopīpašnieku. Pēc meža īpašnieku skaita un platības tie būtu attiecīgi 63% un 56% no kopējiem rādītājiem. Vidējā īpašuma platība šajā grupā ir 6,3 ha.

Meža īpašnieku skaits un vidējās meža īpašuma platības rajonos

Paldies par atsaucību!

Paldies visiem Čiekura lasītājiem, kuri izteica savas domas, vērtējumu un priekšlikumus izdevuma uzlabošanai. Tie Čiekura lasītāji, kuri aizpildīja anketas un uzrādīja savu adresi, saņems Meža darbu kalendāru 2008.

Čiekura lasītāju aptaujas rezultāti

Lielākā daļa (52%) aptaujāto Čiekura lasītāju izdevumu cenšas izlasīt katru izdevuma numuru, 40% aptaujāto ir gadījies lasīt dažu izdevumu un tikai 8% lasa to reti. Salīdzinot ar iepriekšējo 2006. gadu, šie rezultāti krasi neatšķiras.

Bieži Čiekurs novērtēts ar 8 ballēm — 43% respondentu 9 ballēm — 22% un 7 ballēm 20% aptaujāto. Bet 8% Čiekuru novērtējuši ar visaugstāko — 10 ballēm. Patikami, ka zemāk par 4 ballēm izdevumu nav novērtējis neviens lasītājs. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, vērtējums ir līdzīgs.

Ļoti neliela ir 2. meža īpašnieku grupa, kur viens īpašums pieder vairākiem īpašniekiem, turklāt tiem nav citu meža īpašumu. No kopējā meža īpašumu skaita un platības šī grupa ir aptuveni 4%. Vidējā īpašuma platība ir 7,7 ha, bet nosacītā vidējā platība vienam īpašniekam — 3,3 ha.

Katram piektajam meža īpašniekam pieder vairāki meža īpašumi. Kopā šīs grupas īpašniekiem pieder 28% no kopējās privātā meža īpašumu platības. Vidējā īpašuma platība ir 8,6 ha, bet vienam īpašniekam — 22,9 ha. Šajā grupā ir vislielākais vīriešu īpatsvars — 65%.

Ceturtnā grupā veidojas īpašnieku — īpašumu ķēde. Tas nozīmē, ka vienam īpašniekam pieder vairāki īpašumi, no kuriem kāds īpašums vai vairāki ir kopīpašumā ar citiem īpašniekiem, kuriem savukārt pieder vēl citi meža īpašumi. Šajā grupā ir aptuveni 10% īpašumu gan pēc skaita, gan platības. Vidējā īpašuma platība — 8,9 ha. Jāatzīmē, ka šī grupa pēc vidējiem rādītājiem ir visjaunākā pēc vecuma.

Projekta ietvaros šogad intervēja 150 meža īpašnieku. Paldies par atsaucību un izteikto viedokli un vēlmēm. Ar meža īpašnieku aptaujas rezultātiem iepazīstināsim Jūs nākamajā Čiekura numurā.

Lelde Vilkrīste,
LLU Meža fakultāte

Zinātnieki stāsta par jaunāko

Pasaules dabas fonda demonstrējumu saimniecībā "Lejas Kleperi" notika LVMZI "Silava" organizētais seminārs "Efektīvas saimniekošanas metodes nelielos meža īpašumos". Semināra atbalstītāji — „Baltic Forest”.

Ziemas untumi un ne visai labie ceļa apstākļi nebija šķērslis, lai meža īpašnieki un citi interesenti mērotu ceļu uz "Lejas Kleperiem", lai klausītos zinātnieku stāstītājā.

Kāpēc vajag sertificēt mežus?

"Vajadzība pēc mežu sertifikācijas parādījās pagājušā gadsimta astoņdesmitajos gados, kad pasaulē un arī Eiropā sāka mežus nežēlīgi izcirst. Tā ir metode, kā apliecināt patērētājiem, ka koksne nāksī no ilgtspējīgi apsaimniekota meža. Tas nozīmē, ka meža īpašnieks varēs gūt ekonomisku labumu no sava meža ne tikai šodien, bet vēl ilgi, vairākās paaudzēs," stāsta Dr. silv. Mudrīte Daugaviete,

Vēja postījumi

Īpaši interesants bija Jāņa Doņa stāstījums par vēja postījumu riskiem un tā mazināšanas iespējām. Tā pamatā bija 2005. gadā sāktais pētījums "Ekstrēmu vēju ātrumu ietekmes uz kokaudzes noturību novērtējums, lēmuma pieņemšanas atbalsta sistēmas izstrāde", kura mērķis ir izstrādāt vadlīnijas ekstrēmu vēju rezultātā radītu zaudējumu riska mazināšanai.

Šobrīd pētījuma rezultātā iegūti šādi secinājumi.

- Operatīvā informācija nenovērtē bojājuma apjomus (ir optimistiskāki).

- Mistraudzes 1967. un 2005. gada vētrā ir cietušas biežāk nekā tīraudzes, taču nav

vadošā pētniece. Šoreiz meža īpašnieki varēja uzzināt par iespēju mežus sertificēt pēc PEFC mežu sertifikācijas novērtēšanas programmas, kas ir vairāk piemērota privātajiem mežiem.

1999. gadā Luksemburgā tika dibināta Viseiropas mežu sertifikācijas padome, bet 2004. gadā tā kļuva par starptautisku "Meža sertifikācijas sistēmu novērtēšanas programmu" (PEFC — Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes). 1999. gadā tika izveidota arī Latvijas PEFC padome. Lai iegūtu PEFC sertifikātu pēc Latvijas shēmas prasībām, jāievēro 20 starptautiskas konvencijas, Latvijas normatīvie akti — 38 likumi un 45 MK noteikumi, kā arī kvalitātes standarts ISO 9000 un ISO 1400. Visvairāk mežu pēc šīs shēmas sertificēts Dānijā un Somijā. Latvijā sertificēts 120 000 hektāru. Šobrīd galvenās problēmas sertificēšanai pēc PEFC: trūkst valsts atbalsta, sertificētu koksnī nevar pārdot par augstāku cenu, līdzekļu trūkums privātajiem meža īpašniekiem. Provizoriski sertifikācija maksā līdz 10 ha īpašumam 50 Ls + 0,03 Ls par katru nākamo hektāru.

ievērojamas atšķirības bojājumu intensitātē.

- Audzes koki 19% gadījumos ir bojāti grupās.

- Vismazāk bojāti nogabali, kuri Rietumu pusē robežojas ar lauksaimniecības zemi, bet visvairāk — nogabali, kas Rietumu pusē robežojas ar izcirtumu vai infrastruktūras objektiem.

- Eglu audzes, kuru augstums pārsniedz 15 metrus, ir cietušas 2—3 reizes vairāk nekā līdzīga augstuma priežu un 3—5 reizes vairāk nekā apšu un bērzu audzes.

- Eglu, bērzu, daļēji arī vecākas priežu audzes bojātas vairāk. Citām sugām nav konstatētas nozīmīgas atšķirības.

- Priežu, eglu un bērzu audzēs bojātie koki ir galvenokārt izgāzti, to ir apmēram četras reizes vairāk nekā lauzto.

- Eglu audzes, kuras koptas 1—4 gadus pirms vētras, cietušas ievērojami vairāk nekā nekoptas vai agrāk koptas audzes. Priežu un bērzu audzēs šī tendence ir ievērojami mazāk izteikta.

Darbības, kas veicamas bojājumu mazināšanai:

- Stratēģija — riska vadība (novērtēšana, kontrole, finansēšana);

- Taktika — mezsaimnieciskie

pasākumi bojājumu mazināšanai: meža ieaudzēšanas fāzē (sugu izvēle, augsnes sagatavošana, stādīšanas biežums), kopšanas fāzē (malu veidošana), ciršanas fāzē (cirsmu plānošana).

Nobeigumā Jānis Donis secināja: "Viss ir atkarīgs no lēmumu pieņēmēja, arī meža īpašnieka, attieksmes pret risku." Ja kādreiz ir iespēja, noteikti iesaku noklausīties šo lekciju.

Dabiski apmežojušās lauksaimniecības zemes un to apsaimniekošana

Par šo tēmu stāstīja Andis Lazdiņš, LVMI projektu vadītājs. Gandrīz katram saimniekam ir kāds stūrītis aizaugušas lauksaimniecības zemes. Pēc meža resursu monitoringa datiem 2007. gadā Latvijā bija uzskaitītas apmēram 300 tūkst. ha dabiski apmežojušās lauksaimniecības zemes. Tām raksturīga liela sugu daudzveidība un biežība, kā arī liela lauku formu un izmēru dažādība. Visvairāk šādu platību ir Latgales pusē — Ludzas, Krāslavas, Jēkabpils un Rēzeknes rajonā. Ieaugušo koku vecums ir no 1 līdz 40 gadiem, valdošās sugas — bērzs, baltalksnis, priede, egle, vītols u.c. Kopējā krāja — 3,5 milj. m³ (baltalksnis 1,2 milj. m³, bērzs 0,9 milj. m³). Izkopjot šādas jaunaudzes, teorētiski varētu iegūt apmēram 1,1 milj. m³ šķeldu. Enerģētiskās koksnes sagatavošanas izmaksas kopšanā — 11,75 EUR/m³. Aprēķināts, ka 1 ha izkopšanai un savākšanai vajadzīgas 70 stundas.

Ja nekopsim aizaugušās lauksaimniecības zemes, veidosies mazvērtīgas audzes, ja veiksime audžu kopšanu un rekonstrukciju, ilgtermiņā varēsim iegūt 25 milj. m³ kurināmā. Savukārt ierīkojot īstermiņa plantācijas, varēsim iegūt 120 milj. t kurināmā 50 gados.

Nākamajā izdevumā publicēsim M. Daugavietes stāstījumu par baltalkšņu audzēšanas un izmantošanas perspektīvām Latvijā.

Rakstā izmantotas lektoru prezentācijas.

Sarmīte Grundšteine,
KPC Atbalsta daļas vadītāja

Fakti

No 1991. līdz 2004. gadam vējš un sniegs vidēji bojā aptuveni 540 ha jeb 0,02% meža zemes platības. Iepriekšējie nopietnākie vēja radītie bojājumi Eiropas līmenī bija 1991. gadā (120 milj. m³), 1999. gadā (180 milj. m³), 2005. gadā (100 milj. m³), bet Latvijā 1967. gadā (11,7 milj. m³), 1969. gadā (14,6 milj. m³) MRS mežos un 2005. gadā 7,3 milj. m³ apmērā. Tas liecina, ka vējš ir parasta parādība mūsu platuma grādos.

Eiropas valstu ministru konference Varšavā

No 5. līdz 7. novembrim Varšavā notika piektā Ministru konference par mežu aizsardzību Eiropā (Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe (MCPFE)), kuras devīze bija „Meži — dzīves kvalitāte”. Konferencē piedalījās arī Latvijas delegācija.

Parakstīja sagatavotos dokumentus

Varšavas konferences laikā par mežiem atbildīgie Eiropas valstu ministri parakstīja sagatavotos dokumentus — Varšavas deklarāciju un divas rezolūcijas: „Mežs, koksne un enerģija” un „Mežs un ūdens”, kā arī divus ministru paziņojumus — par Eiropas meža nedēļu 2008. un par meža ugunsgrēkiem. Saskaņā ar Ministru kabineta pilnvarojumu, Latvijas Republikas vārdā minētos dokumentus parakstīja Zemkopības ministrijas valsts sekretāra vietnieks A. Ozols.

Varšavas deklarācijā teikts: “Dzīves apstākļi mūsu planētā ir apdraudēti, un vajadzīga tūlītēja rīcība. Visu valdību un pilsoniskās sabiedrības uzdevums ir aizsargāt un ilgtspējīgi izmantot Zemes dabas resursus. Eiropas mežiem ir būtiska nozīme, tā kā tie var izlabot un labvēlīgi ietekmēt dzīves kvalitāti un jo īpaši mazināt klimata pārmaiņas, uzlabot energoapgādi un ūdeņu aizsardzību.” Ar konferences materiāliem sīkāk var iepazīties: www.vmd.gov.lv un www.zm.gov.lv sadaļā “Meža nozare”.

Politiska dialoga process

MCPFE ir politiska dialoga process, kurā iesaistītas 46 Eiropas valstis, tajā skaitā visas Eiropas Savienības dalībvalstis. Procesā novērotāja statusā piedalās Austrālijas, Amerikas Savienoto Valstu, Brazīlijas, Čīles, Ganas, Indijas, Japānas, Jaunzēlandes, Kamerūnas, Kanādas, Korejas, Ķīnas, Malaizijas valstu pārstāvji, Eiropas meža īpašnieku un kokrūpniecības interešu grupu pārstāvji, kā arī starptautisko organizāciju pārstāvji. MCPFE ir politiska līmeņa reģionāla sadarbība, lai pieņemtu lēmumus un risinātu Eiropas valstīm kopīgus un aktuālus meža nozares jautājumus. Procesā mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgu Eiropas mežu apsaimniekošanu un ilgtspējīgu meža nozares attīstību.

Iepriekšējās četras Ministru konferences notikušas:

- 1990. gadā Strasbūrā — aizsāka MCPFE procesu;
- 1993. gadā Helsinkos — koncentrējās uz globāliem dabas aizsardzības jautājumiem;
- 1998. gadā Lisabonā — galvenā uzmanība pievērsta sociālajiem un ekonomiskajiem aspektiem;
- 2003. gadā Vinē — uzsvērtā ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas loma vispārējā ilgtspējīgā attīstībā.

Latvija ir piedalījusies visās Ministru konferencēs un parakstījusi Vīnes Deklarāciju un četru Ministru konferenču rezolūcijas. Latvijas Republikai minētie dokumenti ir politiski saistoši.

Studenti iepazīst Polijas mežsaimniecību

Oktoobra sākumā notika mācību prakses brauciens, ko saviem studentiem organizēja LLU Meža fakultāte MAF projekta ietvaros. Mērķis bija tuvāk iepazīt un izprast Polijas un Lietuvas mežsaimniecību, papildinot savu pieredzi un dibinot jaunus kontaktus.

Polijas meža resursi

Mežu kopplatība ir 8,97 milj. ha (0,24 ha uz iedzīvotāju), valsts mežainums 28,7%. Koksnes krāja valstī vidēji 203 m³/ha (valsts mežos 222 m³/ha). Kopkrāja kopš 1967. gada ir nemitīgi palielinājusies.

Cirmsmās uz sausajām augsnēm zari tiek atstāti izklaidus

Tikai 17,5% mežu atrodas privātīpašumos; 82,5% mežu ir publiski statuss, kas pa piederības formām dalās: valsts mežu pārvaldījums (78,4% kopplatības), nacionālie parki (2% kopplatības), pašvaldību meži (2,1% kopplatības).

53,4% valsts mežu kopplatības prioritāte ir ienākumu gūšana, pārējie ir dažādu pakāpju aizsargājami meži, kur saimnieciskā darbība ir ierobežota.

Izplatītākā koku suga ir priedes, kas aizņem 67,6% mežu kopplatības. Skujkoku īpatsvars kopā ir 75,8%.

Gadā tiek izcirsti aptuveni 32 miljoni m³, no kuriem kailcirtēs iegūst tikai apmēram 22%, pārējo apjomu iegūst krājas kopšanas, sanitārajās vai priekšlaicīgajās cirtēs. Šis sadalījums var mainīties atkarībā no dabas stihijām

(vētras, snieglauzes, ugunsgrēki u. c.). Pēc 2005. gada datiem, 30% mežizstrādes produktu ir skujkoku zāgmateriāli un aptuveni tikpat — skujkoku papīrmalka.

Meža mākslīgā atjaunošana tiek veikta aptuveni 80% izcirsto platību, pārējās tiek atstātas dabiskai atjaunošanai.

Gadā vidēji izceļas aptuveni 10 000 ugunsgrēku, tomēr vidējā izdegusi platība ir apmēram 0,6 ha. Šo statistiku spēcīgi ietekmē laika apstākļi.

Mežsaimniecības pieredze, novērojumi

• Mežu pārvalde organizēta mežrūpsaimniecību veidā, Meža sardze kontrolē arī privātos mežus. Valsts sadalīta 17 direktorātos, 428 virsmežniecībās, 5671 mežniecībā.

• Mežsaimnieciskos darbus veic kontraktori pēc izsoļu un konkursu principa.

• Mežizstrāde notiek pēc stumbru tehnoloģijas — pēc nozāģēšanas stumbrs tiek atstāts tādā garumā, kādā tas tievgaļi ir 14 cm caurmērā. Nākamie nogriežņi ir 3 m gari malkai vai

papīrmalkai. Katrs stumbrs tiek marķēts ar speciālu birku.

• Mežizstrāde samērā maz mehanizēta — hārvesteri sastopami reti, stumbru treilēšana cirmsmās notiek ar vinču.

• Cirmsmās uz sausajām augsnēm zari tiek atstāti izklaidus. Iedzīvotājiem ir ļauts resnos zarus atdalīt no mazākajiem un atpirkt malkai par 1 USD/m³. Šis cirmsmās satīrīšanas veids uzlabo augsnes sagatavošanu jaunajiem stādījumiem.

• Maksimāli iespējamā kailcirtes platība valstī ir 6 ha, tomēr bieži tiek veidotas maza izmēra (aptuveni 1 ha) kailcirtes, kas spēj nodrošināt sekmīgu meža dabisko atjaunošanos ar sēklām.

• Krājas kopšanas cirtes tiek veiktas ar ļoti mazu intensitāti (10 m³/ha), bet bieži (aptuveni ik pēc pieciem gadiem).

• Tiek veidotas sabiezinātas jaunaudzes. Valsts normatīvajos aktos noteiktais minimālais kociņu skaits, piemēram, priedei ir 7500, eglei — 6500 uz hektāru. Iemesls tam ir izdzīvojušo kociņu skaita palielināšana pārnadžu lielo postījumu dēļ, zālaugu ātrāka nomākšana, efektīvākas atzarošanas panākšana un slaidāku stumbru veidošanās, lielāks izcērtamais apjoms krājas kopšanas cirtēs.

• Katrai mežrūpsaimniecībai ir sava kokaudzētava, kas nodrošina meža atjaunošanu valsts mežos konkrētajā teritorijā. Priedes tiek stādītas 1,5 gadus vecas, egles — 2,5, bet ozolus un melnalkšņus stāda 4—5 gadus vecus. Ierasta lieta, ka ap skujkoku jaunaudzēm tiek veidoti kaitēkļu (pamatā smecernieku) ķeramgrāvīši.

• Ļoti izplatīta ir jaunaudžu iežogojšana, lai tās aizsargātu pret pārnadžiem. Iežogojumi samērā mazas platības. Žogi vienkārši uzstādīti — ar ozolkoka stabiem,

bez papildu tērauda stieplēm, īpaši nostiepti, tiek regulāri laboti. Žogu tur 10—12 gadu, tad novāc un uzstāda citur.

• Tiek veikti uzlabojumi mežu ugunsnovērošanā — eksperimen-

tālā kārtā Augustovas virsmežniecībā uz ugunsnovērošanas torņiem uzstādītas astoņas videokameras, kas savienotas ar vienu galveno biroju. Līdz ar to viens darbinieks efektīvi spēj uzraudzīt ļoti lielu teritoriju.

• Baltalksnis ir reti sastopams un kopā ar citām valstī retajām koku sugām veido 1,1% no meža aplūkotajām platībām.

• Izplatīti malkas tirdzniecības laukumi, kas atrodas turpat mežā.

• Meža ceļu stāvoklis ir ļoti labs, iespēju robežās katru gadu tiek būvēti jauni.

• Daudz labiekārtotu un marķētu velomaršrutu meža apvidū, kā arī daudzveidīgas gan mežsaimniecībai, gan dabas aizsardzībai vērtas vides takas.

• Visām Meža dienesta amatpersonām dienesta uniformas valkāšana ir obligāta.

Māris Gackis,

KPC Meža apsaimniekošanas un pakalpojumu daļas pārvaldes vecākais referents

Rīgā — starptautiska meža nozares konference

30. novembrī un 1. decembrī Rīgā notika starptautiska konference “Meža nozare — Eiropas tautsaimniecības stabilitātes garantis”. To rīkoja Latvijas Kokrūpniecības federācija un Meža īpašnieku biedrība sadarbībā ar LR Zemkopības ministriju. Konferences mērķis bija uzlabot izpratni par meža nozares lomu tautsaimniecībā un nepieciešamību pēc pasākumiem, kas veicinātu nozares attīstību atbilstoši mūsdienu tirgus situācijai un sociālās atbildības prasībām.

Dienas pirmajā daļā ES valsts un nevalstisko organizāciju pārstāvji runāja par meža nozares lomu Eiropā un tās ilgtspējīgu attīstību, ņemot vērā klimata pārmaiņas, nodrošinot enerģijas ražošanu no koksnes, kā arī

saglabājot nozares konkurētspēju.

Konferences otrajā daļā tika runāts un diskutēts par meža nozares lomu Latvijas tautsaimniecībā un tās attīstības perspektīvām. Pēc Andra Ozola, Latvijas Investīciju attīstības aģentūras direktora, teiktā: “Kopumā varam vērtēt, ka meža nozare ir gatava jaunam “izrāvienam”, jo tehnoloģiju un jauno produktu attīstība dod labas iespējas ievērojami palielināt no meža kā resursa iegūstamo vērtību, neapdraudot citas meža vērtības — kā dabas daudzveidības un oglekļa aprites cikla nodrošinātājam vai atpūtas un rekreācijas objektam.”

Konferences materiāli un prezentācijas pieejamas Latvijas kokrūpniecības federācijas mājas lapā <http://www.latvianwood.lv>.

Fakti par ES meža sektoru

No Džeremija Vola prezentācijas (Jeremy Walla, EK Meža nozares departaments)

ES valstīs (27) mežs aizņem 170 milj. ha, un tā ikgadējais pieaugums (25) ir 574 milj. m³. Mežu platība katru gadu pieaug par 400 000 ha, bet koksnes krāja — par 290 milj. m³. Pēdējā laikā meži tiek intensīvāk izmantoti (85% no ikgadējā pieauguma).

ES 18% meža pieder valstij, 12% — citām institūcijām, 11% — rūpniecības nozarei, 59% — privātiem īpašniekiem.

No ES kokrūpniecībā izmantotajām izejvielām 90% ir apaļkoksne, kas iegūta no ilgtspējīgi apsaimniekotiem ES mežiem. Gada apgrozījums ir 340 miljardi eiro (8% no ES rūpniecības

pievienotās vērtības), un nozare nodrošina 2,5 milj. darba vietu (9% no ES rūpniecības darba vietām). ES valstīs pieaug pieprasījums pēc koksnes enerģijas ražošanai.

Fakti par ES privātajiem meža īpašniekiem

No Atilas Lenģela prezentācijas (Atilla Lengyel, Eiropas meža īpašnieku konfederācija)

ES valstīs kopā ir apmēram 16 miljonu privāto meža īpašnieku, un to skaits pieaug. Vidējā meža platība — aptuveni 5 ha. 60% privāto mežu pieder ģimenēm vairākās paaudzēs, un tie ir ilgtspējīgi apsaimniekoti. ES valstīs pēdējā laikā pieaug jaunu meža īpašnieku skaits.

Kuldīgas rajona meža īpašnieki domā plašāk!

Novembrī kuldīdznieki kuplā skaitā apmeklēja vienu no Pasaules Dabas Fonda meža apsaimniekošanas demonstrējumu teritorijām Liepājas rajona Rucavas pagasta „Bajāros”. Meža īpašnieki un pagastu lauksaimniecības konsultanti ar Konsultāciju pakalpojumu centra gādību devās aplūkot, kā apsaimniekot mežus, nesamazinot to vērtību.

Saimniecībā praksē apskatāma izlases cirtes plānošana un izmantojums dažādās mežaudzēs. Saimnieks Otomārs Ozols jau vairākus gadus savā saimniecībā uzņem mežkopjus no visas Latvijas, lai diskutētu un dalītos viedokļos par izlases cirtēm, to iespējām un lietojumu Latvijā.

„Bajāros” mežu kopplatība nepārsniedz 30 ha. Saimnieks, strādājot ar izlases cirtēm, uzsvēr vairākus pozitīvus ieguvumus: netiek samazināta meža vērtība, iespējams racionāli plānot sortimenta izvēli un apjomu, vadoties pēc tirgus situācijas, nav nepieciešams ieguldīt lielus līdzekļus meža atjaunošanā. „Ja mežam piemīt funkcija atjaunoties dabiskā veidā — kāpēc to neizmanto,” norāda Otomārs Ozols.

Izlases cirte

Otomārs Ozols nelielās platībās vēl nesena pagātnē ir izmantojis kailcirtes, taču nu jau dažus gadus meža apsaimniekošanā kailcirtē ir aizstāta ar koku ciršanu izlases veidā. Otomāra lietotās izlases cirtes pamatideja ir veikt regulāru meža apsaimniekošanu tādā veidā un apjomā, kas neizjauc mežaudzes iekšējo līdzsvaru, vienā reizē nocērtot daļu no koksnes krājas ikgadējā pieauguma. Vienkāršāk izskatās, novāc augļus, bet neiznīcina augļu dārzus.

Izlases veidā no meža galvenokārt tiek izņemti tie koki, kas pēc caur-mēra dotu vislielāko ekonomisko labumu saimniekam konkrētā ciršanas reizē un, protams, arī neperspektīvie koki, kuriem nebūs nozīmes meža vērtības (gan ekonomiskās, gan ekoloģiskās) palielināšanā vai uzturēšanā. Šādi strādājot, nav nepieciešamības izcirt

tievākos, perspektīvos kokus, kuriem vēl sagaidāms vērtības pieaugums. Meža īpašnieks normālā gadījumā atgriežas audzē ik pēc 5—10 gadiem. Protams, izņēmums var būt kāds vēja izgāzts vai kukaiņu nobojāts koks, kura izvākšanas ekonomisko lietderību nosaka īpašnieks. Tādējādi iespējamas situācijas, kad jāatgriežas audzē kādu gadu agrāk.

Intensitāte un nākotne

Ciršanas intensitāte vienā reizē nav liela, tā svārstās starp 10% un 25% no kopējās audzes krājas un atkarīga no augšanas apstākļu tipa, mežaudzes rakstura, tirgus situācijas. Lielāka intensitāte var radīt problēmas gan ar dabisko atjaunošanos, gan vēja bojājumiem, gan izjaukt meža iekšējo vidi, tādējādi iespējami īslaicīgi atstājot negatīvu iespaidu uz koksnes krājas pieaugumu audzē. Problemātiskāks ir šāda koku ciršanas veida lietojums pāraugušās lapu koku audzēs, tur, izvērtējot situāciju, ir iespējami jāpalielina ciršanas intensitāte, bet šādas audzes Otomāra mežā nav sastopamas.

Kopjot savus pagātnē izveidotos izcirtumus un plānojot darbus vidēja vecuma audzēs, saimnieks sācis domāt, kā pakāpeniski jau tagad veidot tādas audzes, lai nākotnē gan tehniski vienkāršāk, gan maksimāli ekonomiski izdevīgāk varētu izmantot izlases cirtes.

Meža apsaimniekošana ar izlases cirtēm ļauj arī nedaudz vairāk ietaupīt uz meža atjaunošanas un kopšanas rēķina. Strādājot ar izlases cirtēm, mežs turpina būt pastāvīgs ražotājs, bet saimnieks — regulārs pelnītājs. Netiek samazināta arī īpašuma vērtība, jo zeme, uz kuras atrodas mežs, ir vērtīgāka nekā izcirtums.

„Bajāru” saimnieka izvēli nestrādāt ar klasiskajiem meža apsaimniekošanas paņēmieniem, proti, kailcirtēm, nosaka arī citi faktori. Ģimenē aug bērni, kuriem atstāt mantojumā kailcirtes vai jaunaudzē, pēc Otomāra domām, būtu negodīgi. Piedevām lauku tūrisms, ar ko paralēli sava meža apsaimniekošanai un mežsarga pienākumiem nodarbojas Otomārs,

ir sekmīgāks, jo daudzi no viesiem novērtē latviskajai ainavai tik piederīgos mežus.

Daļa no saimnieka īpašumiem atrodas arī dabas parka „Pape” teritorijā, kur klasiskās ciršanas metodes, proti, kailcirtes, nav atļautas.

Zinātne attīstās

Izlases cirtes prakse Latvijā ļoti lēnām, tomēr attīstās. Darbam mežā izmantotas gan Latvijas mežkopju atziņas un novērojumi, gan citu valstu pieredze, tas, protams, vēl mijas ar meža īpašnieka izpratni un zināšanām, kas iegūtas dažādos semināros un konsultācijās. Lielā

daļa mežsaimniecības pētījumu prasa daudzus gadus, lai zinātniski pamatoti pierādītu vai apgāztu kādu no pieņēmumiem. Šobrīd izlases cirtes prakse vairāk tiek pamatota ar individuālajāmattieksmēm, mērķiem vai vērtībām. Katrs no saimniekiem ir atradis savu motivāciju un gadu gaitā uzkrāj arvien lielāku pieredzi un novērojumus. Jāpiemin, ka šogad kādā citā Pasaules Dabas Fonda

demonstrējumu teritorijā Cēsu rajonā uzsāks Latvijas zinātnieku pētījums par šādas izlases cirtes lietojumu.

Viedokļi un izvēles

Meža īpašniece no Saldus rajona, kas piebiedrojusies kuldīdzniekiem braucienā uz demonstrējumu teritoriju, pēc pasākuma nosaka: „Labi! Pavisam labi!” Jautāta par problēmām, kas saistītas ar izlases cirtes mežsaimniecību, viņa atzīst, ka „lielākā putra ir ar „papīriem” — likumi vēl šobrīd nav ideāli sakārtoti, lai saimniekam būtu vienkārši strādāt ar šo metodi”.

Savukārt mežkopis Ēriks Geibe no Vārmes pagasta priecājas, ka demonstrējumu teritorijā „bija ko redzēt”. Geibes kungs izmanto līdzīgu metodi, strādājot ar eglēm, bet kas jauns bijusi izlases cirte priežu audzē.

Alvils Elksnis, meža īpašnieks no Kurmāles pagasta, spriež, ka izlases cirtes principi veidojas loģiski, arī saimniekojot pašam. Ja īpašniekam ir neliels īpašums, „īsti nav variantu” un šo viņš uzskata par racionālo risinājumu.

Un tomēr gan šoreiz, gan iepriekšējās reizēs, kad Kuldīgas puses mežkopji viesojušies „Bajāros”, visvairāk jautājumu saimnieks saņēma par izlases cirtes ekonomisko izdevīgumu. Gan saimnieks, gan Pasaules Dabas Fonda pārstāvji norādīja, ka šie jautājumi ir ļoti pamatoti, tomēr piebilstot, ka izlases cirtes prakse Latvijā vēl ir salīdzinoši jauna, savukārt dati, kas iegūti citā valstī, nav nepārprotami interpretējami Latvijas situācijā. Otomārs Ozols šobrīd savā saimniecībā pakāpeniski sācis uzskaitīt izdevumus, ieņēmumus un peļņu, bet, kamēr šie dati vēl nav pietiekami pilnīgi, saimnieks uzskata: „Ekonomisko izdevīgumu nerēķinu tikai pēc klasiskās ienākumu un izdevumu attiecības, ienākumi man ir arī nemateriālas vērtības.” Otomārs mežaudzi redz kā rūpniecību, kas ražo produktus, no kuriem tiek gūta peļņa. Nojaucot rūpniecību, ražošana apstājas un pāiet ļoti ilgs laiks, lai rūpniecību atkal uzceltu no jauna. „Lūk arī mans ekonomiskais ieguvums,” vēl nosaka Otomārs, aicinādams apmeklēt demonstrējumu teritoriju arī nākotnē, jo mežs taču mainās un arvien būs jaunas lietas, ko redzēt un analizēt.

Sigita Vaivade,

KPC Kuldīgas nod.vadītāja

Konkursa nominācijas „Mežs un sabiedrība” balva

Lai sekmētu vietējās pašvaldības kā patiesa saimnieka atbildību, veicinātu labāko pagastu pieredzes pārņemšanu, celtu lauku ļaužu pašapziņu un lepnumu par savu sētu, pagastu, novadu un valsti, jau 13. gadu notika konkurss „Sakoptākais Latvijas pagasts”.

Jau ceturto gadu konkursa nolikumā ir iekļauta nominācija „Mežs un sabiedrība”. Šajā nominācijā pagastos tika vērtēta koka kā vi-dei draudzīga materiāla izmantošana, pagasta un nozares institūciju,

organizāciju sadarbība (Meža dienu, konkursu, talku, ar meža uguns apsardzību saistīto jautājumu u. c. pasākumu rīkošanā) sabiedrības, t. sk. meža īpašnieku, informēšanā, meža vides sakārtotība un meža ainavas izmantošana, izglītojošo pasākumu organizēšana par mežu un jauno stādījumu ierīkošana. Vērtēšanā piedalījās zemkopības ministrijas, Valsts meža dienesta, AS „Latvijas valsts meži” un Latvijas Kokrūpniecības federācijas pārstāvji.

Šogad konkursa nominācijas „Mežs un sabiedrība” laureāti Zemgalē ir Vecumnieku pagasts, Kurzemē — Rojas pagasts, Latgalē — Andrupenes pagasts, Vidzemē — Vecpiebalgas pagasts un Pierīgas reģionā — Limbažu pagasts.

Balvā laureātiem bija ekskursija uz interesantākajiem meža nozares objektiem, kas notika š. g. 12. un 13. oktobrī. Visiem ekskursijas dalībniekiem tika noorganizēts kopīgs informatīvi izklaidējošs vakara pasākums Ogres Meža tehnikumā, kura laikā varēja vērot skolas pārstāvju demonstrējumus — darbu ar motorzāģi, proti, atzarošanu, ripu zāģēšanu — un piedalīties dažādās sacensībās. Vakara pasākuma laikā uzstājās grupa ar muzikāliem priekšnesumiem, jaunieši saņēma balvas. Savukārt jaunieši sagatavoja etidi un dalījās iespaidos par meža nozares objekto redzēto.

Māra Mikule,

ZM Sabiedrisko un starptautisko attiecību nodaļas vadītāja vietniece

Pakalniēšos jauna interaktīva meža izziņas taka

Valsts meža diensta Konsultāciju pakalpojumu centra Madonas nodaļas mācību centrā „Pakalniēši” Meža attīstības fonda atbalstītā projekta „Meža dzīvotspēja” ietvaros izveidota un atklāta meža izziņas taka „Dzīvnieku mājas”.

Takas atklāšanas pasākumā klātesošie Meža mātes, Konservu

bundžas un Izsmēķa pavadībā apskatīja, izjuta, atbildēja uz jautājumiem, diskutēja, izteica savas domas un dalījās pieredzē par to, kā veidot dabai draudzīgu izpratni par mežu skolēniem — topošajiem meža īpašniekiem — un viņu ģimenēm.

„Dabas vide kļūs par vērtību, ja radīsies iespēja to izprast tuvāk,” secina Gunārs Plikauskis, Madonas virsmežniecības Ērgļu mežzinis.

Ja gadās būt Madonas pusē, ikviens ir gaidīts „Pakalniēšos”, lai iepazītos, izjustu, saredzētu un sadzirdētu. Iepriekš gan sazinoties ar takas saimnieci Inesi Mailiti pa tālruni 26141853.

Iespaidi Kalna Gaviešos

Agrā 27. oktobra ritā devušies ceļā, Zemgales meža īpašnieku grupiņa, tai skaitā autors, kuram Saunas pagastā pieder 6 ha meža zemes, un Vilces un Platones meža īpašnieki Jelgavas nodaļas Konsultāciju pakalpojumu centra konsultanta Vitālija Spalvēna drošā busiņā vadībā jau pulksten 10.00 ielīgojam „Kalna Gaviešos”, Cēsu rajona Skujenes pagasta pašā dienvidgalā. Pašā kalna galā mājiņa, ielejā viļņojas dīķīši — skaisti tie „Gavieši”! Te vispār mežaini pakalni mijas ar iepaklu pļaviņām, šur tur pa ceļam manijām pamestu māju drupas, bet šī kalna galiņā iekoptas mājas.

Seminārs notika speciāli iekārtotā semināru telpā, saimnieka Ziedoņa Vilciņa garāžas augšā, pie siltas „Jotuliņas”, iesākot jau ar uzmundrinošu saimnieka kundzes gatavotu kafiju. Tā sākās interesants stāstījums par iespēju apsaimniekot mežu nenoplicinošā un ilglaicīgā perspektīvā.

No sākuma sertificēts mežs

Bija laiks, 2001. gads, kad aktualizējās mežu sertificēšanas jautājums pēc Eiropas standartiem. Eiropā par kubikmetru maksāja pāris latu vairāk, ja meža īpašniekam bija sertifikāts FSC. Šī sertifikāta iegūšanas prasības, saprotams, ir stingrākas par Latvijas likumu normās noteiktajām mežu apsaimniekošanas prasībām. Ziedonis Vilciņš viens no pirmajiem Latvijā ieguva FSC sertifikātu 160 ha meža zemēm. Mežu apsaimniekošana (izmantojot kailcirtes) kļuva rentabla, bet divu iemeslu dēļ radīja bažas meža īpašniekā.

Pirmkārt, kas paliks nākamajam paaudzēm, un, otrkārt, 2003. ga-dā FSC sertifikātu ieguva AS „Latvijas valsts meži”, un attiecīgā koksne atkal pārsatināja tirgu. Tieši šai laikā Pasauls dabas fonda darbinieki interesējās par iespēju Vidzemē veidot demonstrējumu saimniecību, kurā varētu popularizēt videi draudzīgu mežsaimniecību.

Sadarbība ar PDF

Vispār „Kalna Gaviešos” senču meža ir 50 ha, bet kopš 1993. gada pamazām ir atpirktas apkārtējās meža zemes, gan izcirtumi, gan nepieaugušas audzes, arī cērtamas audzes un purvainas ar mazvērtīgām lauksaimniecībā izmantojamās platībām. Kopā klāt nākuši ir 790 ha zemju, mežsaimnieciski diezgan smagā situācijā. Meža zemes mērķtiecīgi, izmantojot bankas kredītus, tika iegādātas tiešās, „stratēģiski” izdevīgās „Kalna

un pārliecinoša stāstījuma pavadīt izstaigāja astoņu, meža situāciju raksturojošu pieturvietu maršrutu.

Ar skaistām lentēm ir atzīmēti izzāgējamie koki. Faktiski viss konkrētais gabals ir kailcirtes statusā un arī ciršanas apliecinājums (senāk sauca — ciršanas biļete) tiek izņemts kā kailcirtē. Tas nekas, ka „kailcirtē” nogabalā tiks izcirsti tikai četri koki — izzāgē tos un noslēdz tā gada meža „atkailināšanu”. Mežs „Kalna Gaviešos” patiesi ir skaists.

Ar skaistām lentēm ir atzīmēti izzāgējamie koki

Gaviešu” pierobežās. Saprotams, ka vissaudzīgākā attieksme mums katram ir pret senču mantojumu, un šī attieksme un saimnieka griba ļāva sākt sadarbību ar PDF.

Sadarbība, kas pakārtota dabas aizsardzībai, ir ļāvusi saimniekam iegūt palāvu nākotnei un vienlaikus, izrādās, ir ekonomiski izdevīga. Izlase cirtes nodrošina nepārtrauktu dažādu koksnes sortimentu pieejamību mežā, krasi samazina meža atjaunošanas izdevumus un ir videi nekaitīgas, jo ievēro meža dabisko attīstības gaitu.

Kailcirtē tiks izcirsti tikai četri koki

Pēc teorētiskā „kursa” devāmies „Kalna Gaviešu” mežā. Meža īpašnieku grupa, tai skaitā divi Dānijas pilsoņi, izsmēloša

Lai arī pa bišķītim, gada laikā saimnieks iegūst aptuveni 1000 m³ koksnes, no kuras apmēram 30% ir īpaši vērtīga. Pārējā koksne veido papīrmalku, malku un šķeldas izejmateriālu. Ziedoņa kungam ir savs „gaterītis”, trīs traktori. Koksnes pirmāstrādei, zāgļbaļķu brākēšanai, kā arī malakas sastrādei izveidots īpašs laukums. Saus un citādi labs, bet kad vēji kalna galā iegriežas, tad darbi tiek apturēti.

Pēc labas pastaigas skaistā mežā māju saimniece mūs sagaidīja ar karstām desiņām sautētu kāpostu un kūpošu kartupeļu ietvarā, un kur nu vēl saldaiss ar sava purviņa dzērvenīti...

Jāzeps Ošs,
meža īpašnieks

Pasakas var klausīties jaunajā portālā

Jaunajā pasaku portālā www.pasakas.net ar AS “Latvijas valsts meži” atbalstu tapusi Meža pasaku sadaļa, kurā var klausīties un lasīt pasakas par meža skaistuma un cūkošanās posta

tematiem. Sadarbībā ar portālu www.satori.lv tika izsludināts meža pasaku konkurss un atlasīti labākie darbi, kas veicinātu bērnu lasītprasmi un palīdzētu daļas vadītājs T. Kotovičs.

“Pasakas ir bērniem vis-saprotamākā valoda, un šis ir brīnišķīgs veids, kā ieskatīties un ieklausīties mežā,” stāsta AS “Latvijas valsts meži” Komunikāciju daļas vadītājs T. Kotovičs.

VMD Konsultāciju pakalpojumu centra nodaļas atrodas visos Latvijas rajonos

VMD
Konsultāciju pakalpojumu
centra administrācija

Salaspils, Rīgas iela 113, LV-2169
Tālr.: 67895808; fakss: 67895809
kpc@kpc.vmd.gov.lv
www.kpc.gov.lv
VMD mājas lapā
www.vmd.gov.lv

KPC nodaļa	Vārds, Uzvārds	Tālrunis	KPC nodaļa	Vārds, Uzvārds	Tālrunis
Aizkraukle	Ingrīda Berga	65152350, 29296675	Limbaži	Jānis Zvaigzne	64022679, 29151750
Alūksne	Gvido Reismanis	64381186, 26412244	Ludzas	Ludvigs Karvelis	65722009, 29411165
Balvu	Jānis Grībovskis	64520011, 26314426	Madonas	Mairita Bondare	64822528, 28381176
Bauskas	Uldis Dzērve	63960149, 29222487	Ogres	Ivars Licītis	65020051, 26108426
Cēsu	Ainārs Amantovs	64130048, 29722111	Preiļu	Astrīda Rudzīte	65381781, 26410476
Daugavpils	Ilgonis Skrinda	65457097, 26438175	Rēzeknes	Andris Zunda	64605032, 26599634
Dobeles	Edgars Laimiņš	63723945, 29484651	Rīgas	Agris Kauliņš	67895819, 26498315
Gulbenes	Girts Vilks	64474022, 29168752	Saldus	Dainis Kudors	63824065, 29186107
Jelgavas	Alda Alksne	63048122, 29283108	Talsu	Kristīne Bloka	63222089, 26519781
Jēkabpils	Jānis Sēlis	65207372, 26465432	Tukums	Dzintars Laivenieks	63125076, 29461401
Krāslavas	Jānis Dzalbs	65620019, 29789364	Valkas	Andrejs Valdēns	64720030, 29424182
Kuldīgas	Sigita Vaivade	63323955, 29103658	Valmieras	Dzintars Alksnis	64250210, 26415649
Liepājas	Uldis Šēnbergs	63491241, 26545795	Ventspils	Lāsma Cavare	63664169, 26112128

Čiekura nākamajā numurā:

- Jaunumi par ES atbalstu
- Pavasara darbi
- Vēlreiz par baltalksni
- Biežāk pieļautās kļūdas krājas kopšanas cirtēs

Darba drošība – neatrisināta problēma

Vēlos pastāstīt vai pat uzsākt diskusiju par Tālava Megņa, Valmieras puses meža īpašnieka, priekšlikumu, kuru viņš izteica Vidzemes reģionālajā konferencē š. g. 10. augustā Smiltēnē:

„Nav atrisināta problēma, ar ko regulāri saskaras meža īpašnieki — ir neiespējami meža izstrādei noligt darba drošībā apmācītus un sertificētus koku gāzējus, jo tuvākajā apkārtnē neviena oficiāla iestāde to nedara. Varbūt te varētu palīdzēt Valsts meža dienests, protams, tai skaitā arī KPC. Personīgi zinu četrus gadījumus, kad bojā aizgājuši mežizstrādātāji, kuri nav ievērojuši darba drošības noteikumus.”

T. Megnis domā progresīvi un tāpēc gribējās šo ideju darīt zināmu Čiekura lasītājiem ar mērķi likt padomāt, vai arī pārējiem mežu darbiniekiem un mežu īpašniekiem tas šķiet aktuāli.

KPC Valmieras nodaļa šīs problēmas apzināšanā ir sazinājusies ar:

1) SIA „Kursu bāzi” Ogrē, kas regulāri māca koku gāzējus, t. sk. arī par darba drošību, un organizē kursus, līdzko piesakās konkrētu cilvēku daudzums;

2) Ziemeļvidzemes reģionālās Valsts darba inspekcijas vecāko darba inspektoru Valdi Dzeniņu, kurš arī šajā jautājumā saskata problēmu, jo prasības drošam darbam mežā ir ļoti augstas. Lai gan viņa iestādei ir kontroles funkcijas, speciālisti ir ar mieru pēc attiecīga saskaņojuma saņemšanas mācīt darba drošībā mūsu potenciālos klientus;

3) Vidzemes profesionālās izglītības centru Valmierā, kas piekrit savās telpās organizēt arī mežizstrādātāju apmācības darba drošībā, izsniedzot sertifikātus par kursu programmas apguvi.

Tātad atklāts paliek jautājums: Kā šo priekšlikumu vērtē meža īpašnieki un vai ir nepieciešams organizēt šādas mācības?

Austra Strumpe,
KPC Valmieras nodaļas
mežsaimniecības konsultante

Paldies par atbalstu!

Nesen vēl strautiņš priecīgi čaloja, ziedēja sniegpulkstenītes un vizbuļi. Saule vēlīgi aicināja ar basām kājām pa jūrmalas smiltīm skriet un vēju matos ķert. Nupat, nupat vēl dzērvenes gozējās sūnās, lācenes vilināja purvā, briežu bulļi dziedāja milas dziesmas un sēņu vīrs dāvināja baravikas, gailenes un bērslapes. Teju, teju jau klāt ziema, sals kniebj degunā, sniegpārslīņas virpuļo, mēness pie debess blēdīgi smaida un zvaigznes sola izzilēt nākotni. Tūlīt uz mūsu māju jumtiem piestās Ziemeļbriežu pajūgs, Ziemassvētku vecītis nošūks pa skursteni un atstās žagarus vai dāvanas un labus vārdus. Ikdienā savas nevaļas dēļ aizmirstam apstāties, pasmaidīt un pateikt labus

vārdus, jo nav laika... laika... laika... Lielu jo lielu paldies vēlos pateikt Talsu rajona Andumu, Dundagas, Talsu, Valdemārpils un Vandzenes mežniecības darbiniekiem par to, ka pacietīgi bridāt kopā ar mums mežā, ka neliedzāt padomus un ieteikumus, ka atbalstījat seminārus... Šo labo darbu uzskaitījumu varētu turpināt bezgalīgi. Paldies par atbalstu, sapratni un sadarbību! Patīkami strādāt kopā ar jums! Liels paldies par sadarbību un atbalstu arī Ziemeļkurzemes virsmežniecībai! Novēlu jums Jaunajā gadā — miliet sevi un arī citus tādus, kādi viņi ir!

Kristīne Bloka,
KPC Talsu nodaļas vadītāja

Mainītas adreses

Sākot ar 2008. gada 1. janvāri Cēsu virsmežniecība (VM) iekļauta Ziemeļvidzemes VM sastāvā, kura atrodas: Rīgas iela 40, Valmiera, LV4201, tālr. 64233020.

Konsultāciju pakalpojumu centra Jelgavas nodaļa pārcēlusies uz jaunām telpām: Tērvetes

iela 91d, Jelgava, LV3008, tālr. 63048122.

Meža īpašnieku biedrība (MIB) mainījusi atrašanās vietu. Tās jaunā drese: Republikas laukums 2-306, Rīga, LV-1981, tālr./fakss: 67027079.

Čiekurs informatīvais izdevums

Izdevējs:
Valsts meža dienesta
Konsultāciju pakalpojumu centrs
Rīgas iela 113, Salaspils, LV-2169
Tālr.: 67895808; fakss: 67895809
kpc@kpc.vmd.gov.lv
www.kpc.gov.lv

Izdevumu iespiešanai sagatavoja
Sarmīte Grundšteine
KPC Atbalsta daļas vad.
Tālr.: 67895816, mob.: 29133563
e-pasts: sarmite.grundsteine@kpc.vmd.gov.lv

Iespiests SIA “Dardedze hologrāfija”

Izdevums izdots ar Meža attīstības fonda
finansiālu atbalstu

